

Ziemlińska-Odojowa, Włodzimiera

Komunikat z badań wykopaliskowych przeprowadzonych na cmentarzysku kurhanowym okresu późnorzymskiego w Żywej Wodzie, pow. Suwałki, w roku 1962

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 823-824

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

we fragmencie kręgu kamiennego. Oprócz 3 przeszlików, położonych pod powierzchnią jamy, dwa dalsze odkryto razem z przedmiotami metalowymi w jednej z dwu popielnic ustawionych z przystawkami na dnie grobu. Pochówek szkieletowy był zupełnie rozłożony. Odkryto jedynie wyraźne zarysy owalnej jamy grobowej zorientowanej w kierunku północny zachód, południowy wschód. Na dnie jamy odkryto dwie zapinki brązowe oraz nieokreślony fragment żelazny. Przy zapinkach zachował się fragment tkaniny. Na cmentarzysku w dalszym ciągu brak pochówków z typowo męskim wyposażeniem. Brak nam na razie dalszych wyników badań antropologicznych, potwierdzających na podstawie materiałów kostnych z dwu pierwszych sezonów badań nasze sugestie o wyłącznych pochówkach kobiecych na cmentarzysku.

Chronologia cmentarzyska ustalona na podstawie form zapinek we wcześniejszych opracowaniach na okres późnolateński i rzymski w świetle nowych materiałów nie ulega przesunięciom.

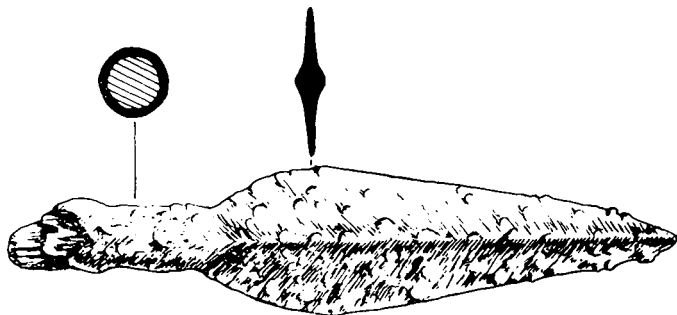
WŁODZIMIERA ZIEMLIŃSKA-ODOJOWA

KOMUNIKAT Z BADAŃ WYKOPALISKOWYCH
PRZEPROWADZONYCH NA CMENARZYSKU KURHANOWYM
OKRESU PÓZNORZYMSKIEGO W ŻYWEJ WODZIE, POW. SUWAŁKI,
W ROKU 1962

Badania w 1962 r. na cmentarzysku kurhanowym w Żywej Wodzie, pow. Suwałki, były kontynuacją badań¹⁾ Muzeum Mazurskiego w ramach kompleksowej Ekspedycji Jaćwieskiej z lat 1956—1959, przerwanych w latach 1960—1961 z powodu braku kredytów. W dalszym ciągu miały one charakter ratowniczy i finansowane były przez Konserwatora Zabytków Archeologicznych na woj. białostockie. W trakcie 2-tygodniowych badań w miesiącu sierpniu przebadano teren o łącznej powierzchni około 280 m², na którym odkryto szczątki 2 kurhanów (nr 3 i 16). Oprócz tego dokonano kilku sondaży na okolicznych „kamienicach” z wynikiem negatywnym. Zbadane w 1962 r. kurhany zniwelowane były zupełnie z powierzchni. Natknięto się na nie w wykopach poszukiwawczych, które założono na północno-wschodnim krańcu terenu badanego w latach poprzednich. Po zdjęciu darni na głębokości około 20 cm odsłonięto szczątki płaszczy kamiennych o średnicach ok. 8 m. Wnętrza kurhanów zarucone były luźnymi kamieniami, a w wypadku kurhanu nr 16 w środku zaobserwowano próchniczone owalne zaciemnienie. W obydwu kurhanach na głębokości 40—50 cm odsłonięto zwarte prostokątne bruki kamienne zorientowane z północnego zachodu na południowy wschód. Wnętrza wkopów, jak się okazało rabunkowych, zarucone były zwarem kamieniami. Szczątki pochówka i wyposażenia odkryto jedynie w kurhanie

¹⁾ Porównaj publikowane sprawozdania W. Ziemińskiej-Odojowej, *Sprawozdanie z badań 1956 r. na cmentarzysku kurhanowym w miejscowości Żywa Woda, pow. Suwałki*, Wiadomości Archeologiczne, t. XXV (1958) zesz. 1—2 s. 99—106; te jż. *Sprawozdanie z badań w roku 1957—1958 na cmentarzysku kurhanowym z okresu rzymskiego w miejscowości Żywa Woda, pow. Suwałki*, Wiadomości Archeologiczne, t. XXVIII (1962), zesz. 1 s. 49—57; te jż. *Badania wykopaliskowe w 1959 r. na cmentarzysku kurhanowym w miejscowości Żywa Woda, pow. Suwałki*, Rocznik Białostocki, t. I/1961, s. 193—221; te jż. *Badania wykopaliskowe w 1962 r. na cmentarzysku kurhanowym z okresu późnorzymskiego w miejscowości Żywa Woda, pow. Suwałki*, oddane do V tomu „Rocznika Białostockiego”; te jż. *Komunikat o badaniach za rok 1959*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, zesz. 1 (67), 1960, s. 151.

nr 16, gdzie na złożu pierwotnym na dnie jamy grobowej odsłonięto żelazny grot oszczepu i żelazną siekierę z tuleją. W płaszczach kamiennych obydwu kurhanów znaleziono kilka fragmentów ceramiki rzymskiej. W świetle badań 1962 r. chronologia cmentarzyska ustalona wcześniej na III i IV w. n. e. nie uległa przesunięciu. Wobec ukończenia eksploracji na kurhanach, które rozpoznano, badania ratownicze na cmentarzyskach w Żywej Wodzie uznano za zakończone. Ewentualne dalsze szczątki kurhanów mogą się znajdować w okolicy badanego terenu, są jednak zupełnie zniwelowane i niewykrywalne.

Żywa Woda, pow. Suwałki. St. 1. Grot oszczepu z grobu w kurhanie 16.

Rys. M. Mączkowska

Zestawiając w całości charakterystyczne cechy uzyskanego materiału z badań cmentarzyska w Żywej Wodzie, pow. Suwałki, trzeba podkreślić ich wewnętrzną jednolitość i zwartość chronologiczną. Na cmentarzysku przeważa obrządek szkieletowy z centralnym pochówkiem pod nasypem kurhanowym. Na 25 odkrytych pochówków 4 były ciałopalne, przy czym 2 z nich wkopane były wtórnie w nasypy kurhanów. Oprócz kurhanów jednostkowych wystąpiły na cmentarzysku tzw. kurhany rodzinne z pochówkami bocznymi. Zjawiskiem charakterystycznym zaobserwowanym podczas badań była powszechność rabunku, dotyczyła ona wszystkich grobów centralnych, a w większości również pochówków bocznych. Zbadany fragment cmentarzyska w Żywej Wodzie, ze względu na zły stan zachowania grobów, jak również nasypów naziemnych, może być źródłem rozważań jedynie na tle analogicznych zjawisk obserwowanych na równocześnie badanych pobliskich cmentarzyskach w Osowej i Sz wajcarii, datowanych na III—VI w. n. e.

ROMUALD ODOJ

PRACE WYKOPALISKOWE
NA CMEN TARZYSKU Z OKRESU RZYMSKIEGO
W SZCZEPKOWIE-ZALESIU, POW. NIDZICA, W R. 1962

Na skutek zgłoszenia p. R. Sarnowskiego z Olsztyna przeprowadzono z fundusów Woj. Konserwatora Zabytków dwutygodniowe badania ratownicze na cmentarzysku z okresu rzymskiego w Szczepkowie-Zalesiu w pow. nidzickim.